

We Lwowie, dnia 14. grudnia 1901.

Biog. 47

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w sprawie budowy schroniska dla 500 obłąkanych nieuleczalnych przy Zakładzie umysłowo-chorych w Kulparkowie.

Wysoki Sejmie!

Wysoki Sejm na posiedzeniu 2. maja 1900 r. wezwał Wydział krajowy do poczynienia odpowiednich zarządzeń, aby budowa schroniska dla 500 obłąkanych nieuleczalnych mogła być jak w najkrótszym czasie rozpoczęta. Na przygotowawcze roboty Wysoki Sejm przeznaczył 3.000 zł.

Następnie na posiedzeniu d. 5. lipca 1901 Wysoki Sejm powziął następującą uchwałę: „Wzywa się Wydział krajowy o przedłożenie na najbliższej sesyi takich wniosków, by na ich podstawie budowa na Kulparkowie schroniska na 500 chorych obłąkanych, nieuleczalnych, według przedłożonych komisji sanitarnej planów, mogła być w najbliższej przyszłości podjęta i stopniowo przeprowadzona“.

W roku 1901 przedstawiliśmy Wysokiemu Sejmowi plany rozszerzenia Zakładu dla umysłowo-chorych w Kulparkowie, które zostały przez komisję sanitarną przyjęte. Według tych planów na zachód od Zakładu stanęłyby trzy pawilony dla mężczyzn z pawilonem dla pracujących i domem, przeznaczonym na pomieszkanie jednego lekarza i jednego urzędnika ekonomicznego, zaś na północny wschód od gospodarskich zabudowań — trzy pawilony dla kobiet i dom mieszkalny dla drugiego lekarza i urzędnika.

Plany te następnie zostały przesłane do c. k. Namiestnictwa do zatwierdzenia. Po spełnieniu tej formalności zachodziła potrzeba zastanowienia się, czy przystąpić do budowy wszystkich budynków jednocześnie, lub czy nie należy rozłożyć jej na lat kilka ze względów finansowania. Oszczędność co do kosztów budowy, przy jednoczesnem wzniesieniu wszystkich pawilonów jest przyczyną, iż przyjęliśmy pierwszą ewentualność jako korzystniejszą, tem więcej, że przez to uniknie się w Zakładzie kulparkowskim zbyt długo trwającego nieładu i nieporządku, które przy robotach budowniczych zwykle pauzują.

Pawilony, jak przedstawiliśmy w sprawozdaniu poprzednim, będą mieściły po 78 chorych, przyjmując na każdego chorego 8 metrów kwadratowej przestrzeni i 32 metry sześciennie powietrza; w pawilonie roboczym będzie 30 łóżek, razem więc prawie 500 łóżek.

Każdy z sześciu pawilonów będzie kosztować 82.399 koron, pawilon roboczy 47.722 koron, razem więc 542.116 koron.

Przekształcenie kuchni, pralni, postawienie nowej piekarni, rozszerzenie pomieszczenia dla sług, kanały, bruki, parkany i drenowanie placów pod budowlę 80.615 koron.
Dwa domki dla lekarzy i urzędników 30.000 koron.

Koszt kierownictwa budowy 7.263 koron. — Razem 660.000 koron.

W związku z powiększeniem Zakładu będą jeszcze następujące wydatki:

1. Wewnętrzne urządzenie pawilonów i dostarczenie sprzętów, bielizny i obuwia dla 500 chorych według szczegółowego obliczenia Dyrekcyi po 200 koron na chorego	100.000	koron
2. Założenie parku około nowych pawilonów i dróg komunikacyjnych	4.000	"
3. Zakupno jeszcze jednego kotła parowego i maszyny parowej około	25.000	"
4. Zakupno gruntu, stanowiącego enklawę w gruntach kulparkowskich, koszt prawdopodobny	8.000	"
5. Dostarczenie dla Zakładu dobrej wody do picia. Istniejąca studnia zakładowa, z biegiem czasu staje się coraz mniej wydajna, a oprócz tego smak wody jest gorzki, tak że do picia i gotowania pożywienia wodę potrzeba przywozić beczkami ze studzienki przy torze kolejowym, która w czasie posuchy również zawodzi. Kopanie nowej studni, według opinii hydrotechników nie może uczynić zadość potrzebie, gdy w studniach tych można będzie dostać tylko wodę zaskórną również złą jak ta, którą Zakład posiada. Poleciliśmy wystudyowanie sprawy dostarczenia dobrej wody dla Zakładu zdolnemu hydrotechnikowi i ten przedstawił wyczerpujący elaborat, z którego wynika, że najpraktyczniejszym sposobem zaopatrzenia Zakładu kulparkowskiego w dobrą wodę byłoby sprowadzenie wodociągiem wody ze źródeł znajdujących się na Wólce. Koszt tego sprowadzenia wody wynosić będzie około	60.000	"
Razem więc wybudowanie i urządzenie Zakładu na 500 umysłowo-chorych nieuleczalnych, wraz z dostarczeniem dobrej wody do Zakładu będzie kosztować około	857.000	"

Przed przystąpieniem do ostatecznych wniosków, przedstawiamy przybliżony wykaz, o ile wzrośnie budżet Zakładu kulparkowskiego na przyszłość po przyjęciu 500 nieuleczalnych chorych:

1. Żywienie 500 chorych w ciągu 182.500 dni, po 50 gr. dziennie	91.250	koron
2. Bielizna, licząc jak w roku 1900 po 6·11 gr. dziennie	11.150	"
3. Pranie	4·54	"
4. Opał	6·97	"
5. Oświetlenie	1·90	"
6. Sprzęty	1·64	"
7. Słoma do sienników	0·60	"
8. Koszta pogrzebowe	0·21	"
9. Utrzymanie i reperacja budynków	2.000	"
10. Utrzymanie 2 lekarzy, Sióstr. Mił., 22 dozorców i dozorecznyń itd.	40.562	"
11. Utrzymanie maszyny i wodociągów po 1·74 gr. dziennie	3.175	"
12. Koszta kancelaryjne	0·39	"
13. Woda dla Zakładu	6.596	"
14. Rozmaite	3.467	"
15. Remuneracye	1.000	"
Razem	188.854	koron

Mamy jednak uzasadnioną nadzieję, że koszta będą znacznie mniejsze, bo wydatek na pojedynczą osobę zmniejszy się wskutek powiększenia ilości utrzymywanych osób. Pewną część kosztów wróci Zakładowi współdziałal gmin w utrzymywaniu w schronisku chorych nieuleczalnych spokojnych, którzy, o ile wszystkie miejsca w projektowanym Zakładzie przez chorych niespokojnych zajęte nie będą, na koszt gmin przynależności schronienie w Zakładzie znaleźć będą mogli.

Sfinansowanie projektu budowy pawilonów dla nieuleczalnych przy Zakładzie kulparkowskim najkorzystniej możnaby przeprowadzić przez wypożyczenie na cele tej budowy

funduszu własnego, jaki Zakład kulparkowski w efektach o nominalnej wartości 11.500 koron posiada i części kapitałów, będących własnością majątków zarodowych szpitali Św. Łazarza i Św. Ducha w Krakowie w nominalnej wartości 476.684 koron. Fundusz kulparkowski użyćby należało na cele zamierzonej budowy w całości. Efektywna wartość jego, po zrealizowaniu papierów wartościowych, licząc po kursie obecnym, przedstawia kwotę 10.880 koron. Z funduszu szpitala Św. Łazarza, których efektywna wartość obecna przedstawia sumę 449.750 kor., wypożyczyćby należało kwotę, która łącznie z funduszem kulparkowskim zapewniłaby na cele budowy kapitał w gotówce w wysokości 400.000 koron, zatem około 389.000 koron. Z nadwyżki dochodów, jaką budżet Zakładu kulparkowskiego corocznie wykazuje wypożyczone na cele budowy fundusze własne i fundusze szpitala Św. Łazarza zostałyby oprocentowane podług stopy procentowej, którą dotychczas przynoszą (obecnie 4%) i zrestytuowane spłatą coroczną na pokrycie wypożyczonego kapitału według planu amortyzacyjnego, jakiby w tym celu Wydział krajowy ułożył. Fundusze własne i wypożyczone z majątku szpitala Św. Łazarza w łącznej sumie 400.000 koron nie pokrywają jednak całej sumy kosztorysowej projektowanych budowli. Brakującą resztę w sumie 457.000 koron pokryćby należało pożyczką, której spłata i oprocentowanie znajdzie również pokrycie w dochodach Zakładu kulparkowskiego. Nadwyżka dochodów Zakładu kulparkowskiego wynosiła w roku 1900 sumę 85.727 koron, tak że oprocentowanie i spłata całego kapitału, wypożyczonego na budowę nowych pawilonów, w corocznej nadwyżce dochodów budżetu tego Zakładu zupełne pokrycie mieć będzie.

Na podstawie tego sprawozdania

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem upoważnia Wydział krajowy:

1. Do wybudowania siedmiu pawilonów dla nieuleczalnych umysłowo-chorych na gruntach Zakładu kulparkowskiego, do postawienia dwóch domów na pomieszczenie lekarzy i urzędników i do rozszerzenia urzędzeń gospodarczych Zakładu kulparkowskiego według zatwierdzonych planów w granicach kredytu do wysokości sumy kosztorysem podanej 857.000 koron.

2. Do użycia na cele tej budowy tytułem pożyczki funduszu Zakładu kulparkowskiego i części kapitałów będących własnością szpitala Św. Łazarza w Krakowie do wysokości sumy w gotowiźnie 400.000 koron.

3. Do zaciągnięcia pożyczki w sumie 457.000 koron brakujących do pokrycia całej sumy wymaganej kosztorysem w jednej z instytucyj krajowych.

Marszałek krajowy:

A. Potocki w. r.

Sprawozdawca:

Dr. Stanisław Dąbbski w. r.

Członek Wydziału krajowego.

